

**Nauicula siue speculum fatuoru[m] Prestantissimi
sacraru[m] literaru[m]**

Geiler von Kaysersberg, Johannes

Argentorati, 24. Jan. 1513

104 Jmpedientiu[m] vel retrahen[n]tium (Abriech narren) vel (yrr narren/
hin der red narre[n]) Nole. Jmpedire a bono necessario: impedire a bono
meliori: impedire a bono optimo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70346](#)

Turba. CIII

XXXIII

ceptōem. Sed dicite q̄s: si ego (vbi grā) p̄iūcerē vobis ducatos aut gros
sos Argentineñ. in magna copia: refutaretis ne eos p̄pterea q̄r malus
sum: diceretis ne: nō lumen colligere: q̄r malus est q̄ p̄iūcerē. Plane nō sed
certatum accurrētes raperentis vi maxima. Et qd igit̄ cū p̄iūcio vobis
aut ali⁹ q̄s q̄ pecunia v̄tutū/grāp̄/dei p̄ceptoz. Quare igit̄ inq̄ cūcta
mini eam colligere. Cur tergiuersamini: et dicitis: cur nō ad alios de-
clinetur: cur nō iubet clericos colligere: cur nos monit ad obseruantia p̄
ceptoz. Fit de cibo fameliciis/ vino sitibūdis/bonis rumorib⁹ p̄ malos
mūcios a lati⁹. Ecce in tpaib⁹ his sine contradicōe. p̄ni sunt ad ea acces-
ptāda et faciēda: ceteraz in spūalib⁹ v̄trariū omnino. Et q̄ est huius dis-
ferentia? Alia plane nūlla/q̄ qui vult discedere ab amico/querit occasi-
onem. Hec si placet latius p̄sequi/ vide sum. p̄dicā. xxxvij. Rogem⁹.

Feria. ij. post Judica. xvij. Martij

Stultoz infinitus est numerus. Eccl̄s. j. Euāgelium.

Centesimaquarta turba stultoz est: impedientiū sive retrahētiū vel a bono/ vel a meliori/ vel ab optimo. Dissiles plane
eis de q̄bo dictū est a dño in euāgelio/qd iā audistis: q̄ grām
sive sapiam h̄nt nō solū ad sufficiētiā p̄ se/ sed etiā ad abūdā-
tiā/ ut in alios p̄ effectū effluat. Nostri c̄m fatui grām in alios nō dis-
fundūt/ sed impediūt. Et p̄nī dinosci tribo nolis.

Prima nola est: impedire vel retrahere alios a bono necessario. Ip-
si sunt q̄ ex p̄posito q̄sdam ab p̄ceptoz obseruatōe impediūt. Vult q̄s
reiuancē b̄ tpe/missam dñicō die/audire: retinet a socio in lecto. Si ser-
monē voluerit audire/ducit a socio ad ludū/ ad p̄stibulū/ ad choreā/
ad zuiua tē. Ule his q̄ sciuicē sic impediūt et seducit: quēadmoduz
cōe est q̄ sociū q̄ vult esse castus/impedit a castitate ali⁹ socius traben-
do secū aut eum irridēdo. Ule q̄ docēt eos mollicē zodomiticā tē. De
q̄bo pctis vir recte p̄terunt/ p̄fitent aut satissaciūt: q̄ tenent ad restitu-
tōem: p̄uauerunt eos grā et v̄tutib⁹/innocentia/ et v̄ginitate et obicem
pctoz abstulerūt: rōne cuius erunt p̄ticipes oīm peccatoz inde sequē-
tium. Tenent itaq̄ eos reducere ad p̄niā et bonā vitā/modo sibi pos-
sibili/p̄ orōnes/v̄ba/aut alijs hmōi medījs: fm Scotū et Chaimis p̄-
cepto. vij. in fine. Ipi sunt p̄trea q̄z nō ex p̄posito impediāt a bono
vel inducūt ad malū: tñ p̄stant eis occasionē impedimenti p̄ malū crē-
plū publice peccādo: quēadmodū facerere solēt plati subditis suis mo-
rib⁹ malis/pompis et lasciūjs: mulieres suis supfluis et vanis ornamē-
tis/fucijs et tripudijs: et q̄cunq; alij publice peccātes. Plane bi grauitcr
peccāt: et tenent satisfacere. Vide Chaimis. Ipi deniq̄ sunt q̄ etiā p̄n̄
publice nō peccāt: tñ a specie pcti nō cauēt: sicut tenētes zcubinas/cū q̄bo
(vt autē)rē nō h̄nt/tñ babuerūt tē. Ulez de his oīb⁹ sup̄ latius dictuz
est in turba. xlviij. Ideo bic transco.

Impedientium

Secunda nola est: impedire alium a meliori bono siue non necessario.
Sunt quidam homines non recte simplici vita/s; vellent et ad hunc instinctum habent spiritus scilicet perfici deo vivere: et in oibz siue voluntati non solu bone et bumptu-
ceti/s; et perficere parere/exaudire adhortatorem Pauli dicentis: Emula-
mini meliora charismata. Sonat in auribus eorum tuba domini: Diliges dominum tuum ex tota anima et cetera. Vellent igitur omnia quae intra et extra sunt respondere ad
regulam regis et legis Christi. Audiret nichil. vi. Indicabo tibi omnia quae sit
bonum: et quod dominus regnat a te: ut quae facere iudicium et diligere misericordiam et
sollicitum ambulare cum deo tuo. Facere iudicium: non solu habitum iusticie habere
imperium: sed primum in actu iusticie quae ad te et alios: et ex charitate impetrare
paupibz misericordiam: sed diligere misericordiam: et sollicitum ambulare. Non sic
cois seruit de familia in solis necessariis domino vivere per mercede quantum putat
sufficere (vnde nunc enim leffel darzu schwencke) s; super hoc conari placere domino
in oibz: et iugiter sibi subsistere et voluntate eius recteplari: sicut minister fidei
dei coram domino regali ait mensam statas. Sicut erant sancti prophetae: sic dicebat

M *H*elias: Si non deo in cuius aspectu sto. Ecce quod tales habent instinctum ad
meliora aliquantum impediunt et irrident: si vestem simpliciter: victum/mores/
sollicitudinem/silencium/maturitatem assumpserint: et oburgant alienum a pa-
rentibus: cogunt ad levitatem et cetera. Sed et alii dissoluti tales odio habent: ob-
loquunt eis/intemperiem corporis bona in malam interpretationem: appelleantes eos
(postfusler) supersticiosos/hypocritas(lufsch) et cetera. O iniqui etiam nos in-
trabimur in celum non minus quam ipsi/non obstat vita nostra: et quod simus boni socii:
et talia secreta fabulantur. *S*iles vestigia bufonibus venenatis: quod pati nequint
odorem vince domini florentes. *L*ib: xviii/ipsi palmites florentes moribus/ver-
bis et factis odoriferis bone fame: alijs quodcumque in vita/illis vero in morte.
N Hi sunt nocturne lucem odientes: iustorum semita quasi lux splendens: procedit cre-
scit usque ad diem perfectum: ait Salomon. Proverbij. Nota semita ipsi sunt quod non
via coemus/s; semitam querunt: et dicunt: Semitas tuas doce me. Illi ut lux pro-
ficiunt de die in die/in virtutem luce extinxentes in et extra. Hec lux non est nisi
cunda aut delectabilis oculis talium noctuanarum. O miseri ceci et claudi: ut
quod irridetis recte incedentes et videntes: quanta hec stulticia et insanitia. *L*ib: crucis Christi verillum o apostolate habet: odio et crucem inquit prius oditis ap-
parere in templo spirituali. Quid enim aliud sunt tales boni homines quam verilla re-
gis quod perdeunt: in quibus fulget crucis mysterium: quod carne carnis conditor suspensus
est patibulo. Ipsi quod portant glorificant deum in corde et corpe suo: quod sciunt
se seruos Christi quod ab eodem sunt empti per magnum: et suam vestem siue signum
(sin librum) portant. *V*ale nobis quod volum reputari serui Christi et in domini nomine
signa in vestibus corporis non portamus: sed nitidi/crassi/impinguati glamur
de macilento Christo domino. *E*t quod igitur si serui Christi es/verillum domini tui
odis. *E*t quod horres potes per quem ire optas ad regnum celorum. *I*acras te quia
etiam sic ipsi nihilominus pueretur sis ad celum: et in pontem per quem solu transi-
re poteris odis. *E*t quod est iste potes. *P*ons prius: potes quem fecit potuisse nisi

Turba.CIII

XXXIII

Christus dñs: de q̄ heri in ep̄la: pons ex pilis/trabib⁹t asserib⁹ ffect⁹.
Pro pilis extruēdis lapides in hesterno euāgelio iudei p̄j̄cib⁹t q̄ttu
or trabes crucis in paraseue suppositae sunt: ⁊ desup asseres mēbrorū
Eh̄i clauib⁹ affiri. Hic pons est pnie/quā mōstrant Eh̄s:p hūc ire
opt⁹. Si em̄ p̄atumur ⁊ p̄regnab⁹. Eh̄s passus est p nobis/nobis
relinquēs exēplū vt seq̄m ir vestigia ei⁹. Crux (inq̄t Maxim⁹ in fmo
ne de martyrib⁹) nō solū intelligat lignū patibuli: s; pie vite tūnq; p
positū. S; esto vigil frat̄: qz pos iste nō ē fix⁹ ⁊ immobilis: s; ē pons q̄
leuat ⁊ attrahit de nocte. Un q voluerit sup istū pontē trāsire/opt⁹. Q
⁊ subtrahit a pedib⁹ nostris in morte: q̄re scribit̄ Eccl.xvij. Confites
re dño an mortē: a mortuo q̄si nihil perit p̄fessio. Uenit nox qn nemo
potest opari: ait dñs.

Tertia nola est: impedire aliū a bono optimo. i. in ingressu religiōis
q̄ regulr de se dī optim⁹ status: eo q̄ votū addit⁹. Impedire inqz aliuz
ab illius ingressu/ aio vici religionis impediēde. qd̄ addo notāter: naz
pter multas alias cās q̄s pt impedire quē ab ingressu: vt dī Rich. in
qdli. Primo retrabit/qz nō credit cū aptū religioni sine vtile: ⁊ si h̄ cre
dit pbabilr/sic nō tenet religioni: qz pot⁹ damnū impediuit. Sedo re
trabit ppter vtilitatē suā spūalem: puta qz ei⁹ filio bñ viuit. Et sic nō
peccat: qz ex charitate possum pot⁹ bonū mctū spūale peligere q̄ alter⁹
us. Tertio retrabit ppter vtilitatē spūale retracti: qz videt q̄ vult intrare
religionē in q̄ nō viuit regult fm qd̄ tenent⁹. ⁊ sic nō peccat: qz sic p̄cu
rat bonū ei⁹. Quarto retrabit ppter vtilitatē suā tpalē: puta qz sperat p
motōem/honorē ⁊ hmōi si stererit in seculo. Sic peccat: qz tpale p̄polu
ut spūali: nō tñ tenet religioni: ⁊ subtracto: orādo/bonū p̄suadēdo ⁊ sa
lutē. p̄curādo plusq; p̄us. Quinto retrabit ex amicitia naturali aut cō
bonū eius. Sexto retrabit ex amicitia lasciuia: ⁊ sic magis peccat ⁊ ma
gis tenet subtracto/nō tñ religioni. Septimo retrabit animo impediē
di vtilitatē religiōis: ⁊ sic tenet fm posse suū facere q̄ illa p̄sona intrer:
⁊ si nō pt/satisfaciat religiōi ad arbitriū boni virti: vel meliore ad cā in
ducat. Teneat etiā subtracto: si nō pt cū inducere vt intret religionē: fm
q̄ diri/p̄curādo salutē ei⁹ sollicitr⁹ q̄z p̄us. Octauo retrabit obligatu⁹
religiōi: ⁊ tūc fm Scotū dist. xv. q̄rti/tenc̄ laborare vt reddat: ⁊ si nō
pt/tenet ip̄e (si ē p̄sona idonea ⁊ habilis religiōi) religionē intrare/ vt sic
satisfaciat religiōi: ⁊ orare p aduerso: vt dī qd̄ facit Rat̄. Ego tñ crea
do q̄ si nollet intrare/nō ppter ea c̄ss in statu dānatōis: s; sufficeret ei q̄
p posse alio mō satisfaceret religiōi ⁊ etiā ei q̄ē puerit. Nec Angeli:
in vbo/religiosus. Nono qdā vbo obloquunt intrātib⁹. Eia (inq̄nt)
posses h̄ multa facere p̄dicādo ⁊. ⁊ si oēs sic facerēt/q̄s curaret p̄ltn⁹.
Et mille hmōi fatigates allegare solēt ⁊. Rogemus dñm.